

Elementele realiste ale comediei O scrisoare pierduta de Ion Luca Caragiale

a. Comedia "O scrisoare pierduta" prezinta "mai multe trasaturi ale realismului; prima dintre acestea ar putea fi veridicitatea si tipicitatea imprejurarii evocate.

Actiunea se petrece in capitala unui judet de munte, in "anul de gratie 1883", cand lumea politica a respectivei urbe era antrenata in febra alegerilor. Lipsa localizarii geografice si tipicitatea personajelor confera acestei imprejurari un caracter universal.

Lupta pentru locul de deputat scindeaza partidul aflat la guvernare in doua fractiuni:

Din prima, fac parte: Stefan Tipatescu,, Zaharia Trahanache, Zoe Trahanache, Farfuridi, Branzovenescu si politaiul Pristanda, toti sprijinind candidatura avocatului Tache Farfuridi.

Din a doua grupare fac parte: Nae Catavencu, Ionescu, Popescu si "dascalimea", cel care ravnea locul mentionat fiind Catavencu.

in afara celor doua fractiuni se afla Un cetatean turmentat -simpaticul om dezorientat care nu stie cu cine sa voteze.

Funcitiile politice si administrative pe care le au personajele (prefect, prezident, avocat, politai), relatiile de familie, agitatie creata in jurul scrisorii, respectarea ierarhiilor, limbajul ziarelor, adunarea electorala etc. dau impresia de viata traita, realitatea fiind oglindita in mod veridic.

In acelasi timp, viziunea "monstruoasa" pe care o are scriitorul, face ca toata aceasta lume sa fie pusa in miscare de o intamplare banala al carei protagonist este Un cetatean turmentat!

b. Intriga actiunii o constituie pierderea unei scrisori de dragoste adresate Zoei de catre Stefan Tipatescu.

Gasita de Un cetatean turmentat si furata de la acesta de catre Catavencu, buclucasa scrisoare devine obiect de santaj, intrucat vicleanul avocat ameninta cu publicarea ei in ziarul "Racnetul Carpatilor".

Dupa ce incearca, prin promisiuni si amenintari, sa obtina scrisoarea, Tipatescu este convins de Zoe sa sprijine candidatura lui Catavencu.

La adunarea electorala din actul al III-lea (momentul culminant al actiunii), Farfuridi si Catavencu isi tin discursurile (subliniate cu aplauze, ori fluieraturi de cele doua grupari ale publicului).

Totul degeneraza intr-o incaierare (pusa la cale de Pristanda), in timpul careia Catavencu isi pierde palaria (in captuseala careia dosise scrisoarea). Fireste, aceasta este gasita de acelasi Cetatean turmentat care i-o inapoiaza Zoei /"inchizand" astfel "cercul" intrigii. Numai ca, la adunarea electorala pomenita anterior se anunta si numele noului candidat (propus de la "centru"): Agamita Dandanache.

inca de la sosire, senilul oaspete povestise, in particular , cu seninatate ca prezenta sa in acel oras se datoreaza unei scrisori de dragoste, pe care o gasise in buzunarul unei "persoane insemnate". S-ar parea ca intamplarea care declansase toata "agitatia din orasul capitala de judet, s-a "mutat" "la centru" (sau, poate, si in alt oras), devenind o intriga multiplicata.

Nu doar intriga, ci si momentul culminant are un caracter aparte: xele doua discursuri incalcite, vociferarile participantilor (peste care troneaza, placid, Trahanache) si incaierarea finala, fac din acest moment o frantura a nebuniei universale.

c. Tipicitatea personajelor constituie o alta trasatura a comediei "O scrisoare pierduta" de Ion Luca Caragiale. Aceasta se concretizeaza in faptul ca fiecare personaj nu reprezinta un om, ci o categorie sociala sau umana: Demagogul (Catavencu), Servilul (Pristanda), Vicleanul bonom (Trahanache), Vicleanul senil (Dandanache), Femeia adultera (Zoe).

Fireste, fiecare personaj are propriile sale trasaturi care ii confera contur; toti se incadreaza in "registru" de "stare civila" al personajelor carora autorul le-a dat drumul in lume.

Bunaoara, Catavencu al carui nume "cu silabele lui stridente si cu conturul ridicol, reda perfect pe demagogul latrans" (Ibraileanu) nu-si desminte, nici o clipa aceasta trasatura.

Nae Catavencu este avocat, director-proprietar al ziarului "Racnetul Carpatilor" si presedinte-fondator al Societatii Enciclopedice - Cooperative "Aurora Economica Romana".

Esenta sa demagogica este vizibila chiar in titlul ziarului pe care il conduce, titlu care il exprima pe galagiosul si "combativul" lui proprietar (ca si limbajul articolelor publicate). Nu mai putin, numele bombastic al societatii pe care a infiintat- o, subliniaza lipsa de continut si de obiect a acesteia (intr-o tara in care industria "lipseste cu desavarsire", dupa opinia chiar a lui Catavencu); nepotrivirea flagranta dintre termenii "enciclopedica" si "cooperativa" este de un comic irezistibil.

Ca orice demagog, Catavencu se caracterizeaza, mai ales, prin limbaj, imprejurarea care releva aceasta trasatura fiind adunarea electorala din actul al III-lea, scena a V-a.

Acum, emotia simulata, "plansul" mincinos, frazeologia patriotarda {"ma gandesc... la tarisoara mea") ascund dorinta candidatului de a castiga capital politic. Din restul discursului (intrerupt de aplauzele admiratorilor si de vociferarile celorlalti) se releva precaritatea culturii personajului ("amanunt" peste care el trece cu usurinta, transformand- o in delir verbal "Pana cand sa n-avem si noi falitii nostri?"); gandirea lui Catavencu este lipsita de logica (industria este "sublima", dar nu exista, noi "aclamam travaliul, munca", dar nici aceasta "nu se face deloc in tara noastra").

Intregul discurs il caracterizeaza pe Catavencu drept un infumurat, un ipocrit care isi ascunde adevarata esenta sub niste fraze bombastice, dar lipsite de continut.

Nu doar vorbele, ci si faptele il includ pe Catavencu in tipologia literara a demagogului, el fiind, in realitate, un santajist grosolan care are drept deviza cuvintele "Scopul scuza mijloacele"

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

(apartinand lui Machiavelli, dar pe care personajul le atribuie lui Gambeta). Indiferent de filiatie, termenul de "nemuritorul" prin care Catavencu isi arata admiratia fata de parintele acestui dicton, demonstreaza ca personajul nu are constiinta si nu se impiedica de considerente morale, in realizarea scopurilor sale.

Vorbele lui Catavencu mai releva un aspect: prapastia dintre conditia sa umana si politica (pe de o parte) si pretentiile sale bazate pe convingerea ca le este superior celorlalti si ca merita mai mult (pe de alta); astfel, atunci cand Tipatescu ii propune o seama de favoruri in schimbul scrisorii, avocatul refuza, motivand: "Vreau ce mi se cuvine dupa o lupta de atata vreme, vreau ceea ce merit in orasul acesta de gogomani unde sunt cel dintai,..intre fruntasii politici".

Nu i s-ar putea ne'ga personajului o anume inteligenta practica, din care se naste abilitatea cu care se strecoara printre imprejurari, fiind infumurat la inceput (cat timp poseda scrisoarea) si umil in final (cand n-o mai are).

Ghita Pristanda este omul slugarnic, a carui coloana vertebrala este orientata mereu in jos: isi aproba superiorul, rostind automat cuvantul "curat" la fiecare opinie a lui Tipatescu; spioneaza prin oras si incalca legea cu buna stiinta arestandu-l pe Catavencu, tot din ordinul prefectului; fura banii pentru steaguri si face calculele dupa o aritmetica proprie.

Slugarnicia se asociaza cu viclenia de cameleon, atunci cand ii marturiseste lui Catavencu, simpatia lui "ascunsa": "altele am eu in sufletul meu". Are o gandire rudimentara, iar pronuntia incorecta a cuvintelor ii demonstreaza incultura.

Tipologia in care se incadreaza "venerabilul" Zaharia Trahanache este mai interesanta, rezultand din unirea a trei tipuri: al "prezidentului" (fiind in fruntea a numeroase "comitete si comitii" inutile si hazoase), al sotului inselat si al vicleanului ascuns sub masca credulitatii.

Numele lui, dar, mai ales, prenumele sugereaza "tot ce are greoi si ticait venerabilul presedinte" (Ibraileanu). Trahanache este un zaharisit caruia viclenia ii inlocuieste gandirea limitata la cateva truisme ("Unde nu e moral, acolo e coruptie si o satietate fara printipiuri, carevasazica ca nu le are"); formula stereotipa Aveti putintica rabdare" il ajuta sa tergiverseze lucrurile pana la obtinerea solutiei avantajoase pentru el.

Pentru Zoe are un adevarat cult declarat, in realitate, inchizand ochii la relatia dintre sotia sa si prefect, pentru ca triumphiul conjugal ii prieste.

Castigatorul bataliei electorale este Agamita Dandanache (pe care autorul il caracteriza ca fiind "mai prost decat Farfuridi si mai canalie decat Catavencu"); intre cei doi poli ai lumii descrise, Dandanache reprezinta "absolutul". Prenumele sau sugereaza "ramolismul comic" (cum spunea Ibraileanu), prin contrast cu Agamemnon (eroul din "Iliada"). Diminutivul, vorbirea peltica, uituceala, confuziile - toate aceste trasaturi - sunt ale unui batran cazut in mintea copiilor. I-a ramas doar siretenia care, biruind ramolismul, l-a ajutat sa ajunga acolo unde dorea.